УДК 327.56:341.24(477):620.9(4-6ЄС)
DOI https://doi.org/10.32782/2707-5206.2026.42.24

Пехник А. В.
к. політ. наук, доцент, доцент,
кафедра політології,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Французький бул., 24/26, Одеса, 65058, Україна
E-mail: Pekhnik2@ukr.net
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2534-7652

ФОРМАТИ БЕЗПЕКОВОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СЕК›ЮРИТИЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИКИ ЄС (2025–2026)

У статті здійснено політико-правовий аналіз форматів безпекового партнерства України та трансформації енергетичної політики ЄС станом на 2025–2026 рр. як двох паралельних проявів одного процесу в аспекті інституціоналізації безпекових відповідей євроатлантичного простору на війну росії проти України. На основі розмежування понять «гарантії безпеки», «безпекові зобов'язання» та «партнерство», усталеного в доктрині міжнародного права ще з часів Будапештського меморандуму 1994 р., запропоновано авторську типологію форматів безпекового партнерства за ступенем інституціоналізації: гнучке право, політичні зобов'язання та юридично зобов'язуючі договори. Типологію застосовано до емпіричних рівнів архітектури безпекового партнерства України; до трансформації енергетичної політики ЄС, у межах якої вепонізація росією енергетичних ресурсів пришвидшила сек'юритизацію енергетики як перехід від декларативних цілей енергетичного переходу до юридично зобов'язуючого регулювання диверсифікації енергопостачання та декарбонізації. Здійснено порівняльний аналіз юридичної сили обох архітектур, визначено їхні структурні вразливості, зокрема, гетерогенність зобов'язань учасників, символічність окремих інструментів та умовність дії щодо певних фаз конфлікту чи перехідного періоду. Обґрунтовано тезу про «гібридну стійкість» чинних архітектур, які політично зберігають перехідний статус щодо кінцевої мети (членства в НАТО; повної енергетичної незалежності від росії), проте інституційно набувають ознак самостійних, довготривалих систем безпеки. Встановлено структурну аналогію між свідомою відмовою «Коаліції охочих» від права вето та поступовим переходом енергетичної політики ЄС від інструментів м'якого права до зобов'язуючого регулювання, що дозволяє розглядати запропоновану типологію як універсальну модель аналізу інституціоналізації безпекових відповідей ЄС на війну.

Ключові слова: гарантії безпеки, безпекове партнерство, трансформація енергетичної політики ЄС, сек'юритизація енергетики, енергетична безпека, енергетична стійкість, національна безпека, зовнішня політика, стратегічне партнерство.

Актуальність теми дослідження. Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв›язок з науковими або практичними задачами. Війна росії проти України принципово змінила усталені уявлення про форми зовнішньої безпекової підтримки держави, що не є членом жодного оборонного альянсу, а також про межі суто економічного трактування енергетичної політики. Історичний

© Пехник А. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

досвід Будапештського меморандуму 1994 р., де термінологічна відмінність між «гарантіями» та «зобов'язаннями» вплинула на долю країни, зробив питання юридичної природи безпекових домовленостей гостро практичним для української дипломатії (Hoffman, 2026).

Станом на 2025–2026 рр. Україна є учасницею одночасно кількох паралельних форматів безпекового партнерства: двосторонніх угод за моделлю Kyiv Security Compact; тристоронніх документів за участю США та Європи; коаліційного формату «Коаліції охочих», кристалізованого в рішеннях Паризького саміту 6 січня 2026 р. (Office of the President of Ukraine, 2026; Fesenko, 2026); та внутрішньодержавного нормопроєктного процесу, започаткованого рішенням РНБО від 30.01.2026 р. (National Security and Defence Council of Ukraine, 2026). Ця множинність форматів є або ознакою продуманої багаторівневої стратегії убезпечення держави, або симптомом фрагментованості зобов'язань партнерів – залежно від методологічної рамки аналізу.

Паралельно з трансформацією форматів безпекового партнерства України відбувається структурно подібний процес у сфері енергетичної політики ЄС: веponізація (від англ. energy weaponization – перетворення енергетичних ресурсів на інструмент політичного впливу) росією енергетичних ресурсів пришвидшила сек'юритизацію енергетики – переведення питань енергопостачання, диверсифікації та декарбонізації з економічної у безпекову площину (Quliyeva, 2025; European Commission, 2026 Khoma & Nikolaieva, 2025).

Обидва процеси є емпіричним підтвердженням ширшої тези про 2026 рік як точку стратегічного перелому для євроатлантичної безпекової архітектури, що супроводжується зростаючим тиском на ЄС щодо посилення стратегічної автономії (Open4business, 2025). Саме тому включення енергетичного виміру до аналізу форматів безпекового партнерства України є не розширенням теми, а логічним продовженням тієї самої дослідницької проблеми – інституціоналізації гібридних безпекових відповідей у режимі воєнного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика безпекових гарантій для України розробляється в межах доктрини міжнародного права, де увагу було зосереджено на розмежуванні термінів «запевнення в безпеці» та «гарантії безпеки». Класичний аналіз, здійснений у контексті підготовки Будапештського меморандуму 1994 р., показує, що вибір слабшого терміну «запевнення» був свідомим дипломатичним рішенням, а не випадковістю перекладу (Hoffman, 2026; Beyond Intractability, 2003; Tertrais, 2023). Подальший розвиток традиції представлений роботами про застосовність будапештського «уроку» до інших випадків нерозповсюдження (European Leadership Network, 2019) та про принципову невизначеність меж дієвості безпекових гарантій (Minsk Dialogue Track II Network, 2024).

Українська та міжнародна експертно-аналітична література, що супроводжує переговорний процес 2024-2026 рр. представлена рекомендаціями робочої групи під співголовуванням Андерса Фога Расмуссена щодо «Київського безпекового договору», аналітичним супроводом з боку Української асоціації зовнішньої політики (Ukrainian Foreign Policy Association, 2022), оперативною аналітикою щодо засідань «Коаліції охочих» і Паризької декларації (Fesenko, 2026; Security guarantees for Ukraine, 2026; Security guarantees for Ukraine, 2025), а також звітом Центру Разумкова (Razumkov Centre, 2026).

Окремий напрямок – це порівняльна література, що розглядає ізраїльську, тайванську й південнокорейську моделі як референтні кейси, а також дослідження трансформації європейської безпекової архітектури в цілому (Open4business, 2025).

Дослідження вепонізації енергоресурсів та сек'юритизації енергетичної політики ЄС охоплюють праці, присвячені аналізу механізмів використання енергетичних ресурсів як інструменту політичного тиску у війні росії проти України та їхніх наслідків для малих держав (Quliyeva, 2025); вепонізації енергетичних систем у ширшому контексті кліматичної політики (Lee & Powell, 2025); ролі викопного палива як засобу геополітичного впливу у відносинах ЄС–росія (Journal of Liberty and International Affairs, 2025), а також офіційні документи Європейської Комісії та Ради ЄС щодо реалізації плану REPowerEU та регламенту про поетапну відмову від російського газу (European Commission, 2026; Council of the European Union, 2026$ Pavlenko & Cherp, 2025). Цю джерельну базу доповнюють аналітичні матеріали Chatham House щодо ролі відновлюваної енергетики у забезпеченні енергетичної безпеки ЄС (Bradshaw, 2026) та дослідження взаємозв'язку між енергетичними кризами й темпами декарбонізації (Energies, 2025).

Все разом утворює достатню емпіричну й теоретичну базу для дослідження, проте розвиваються здебільшого паралельно, адже юристи-міжнародники й аналітики безпекових гарантій, з одного боку, та дослідники енергетичної політики ЄС, з іншого, рідко застосовують спільний понятійний апарат до обох процесів, хоча природа інституційної динаміки в обох випадках виявляється структурно подібною.

Методологічна основа дослідження. Дослідження спирається на порівняльно-правовий метод (зіставлення категорій «гарантії»/«запевнення» у доктрині та практиці), метод правового моделювання (побудова типології за ступенем інституціоналізації), аналіз документів (декларації, рішення РНБО, регламенти ЄС) та елементи прогностичного аналізу.

Додатково застосовано міжгалузевий порівняльний аналіз, який дозволяє перевірити застосовність запропонованої типології не лише до безпекових гарантій, а й до суміжного процесу трансформації енергетичної політики ЄС як другого емпіричного поля з подібною логікою інституціоналізації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Формулювання цілей статті. У наявних дослідженнях безпекових гарантій для України є кілька суттєвих прогалин: формати партнерства (від двосторонніх до коаліційних) аналізуються окремо, без розуміння їх як єдиної архітектури; поділ на «гарантії» та «запевнення» застосовують до Будапештського меморандуму, але не до гібридних безпекових угод 2025–2026 років; відмова «Коаліції охочих» від класичних атрибутів альянсу сприймається критично, а не як раціональна відповідь на обмеження; дискусія про співвідношення поточної безпекової моделі та майбутнього вступу до НАТО й ЄС є надто спрощеною; відсутнє порівняння між безпековими гарантіями та трансформацією енергетичної політики ЄС, хоча обидва процеси зумовлені агресією росії та переходять від «м›якого права» до жорсткого регулювання; і головне, – відсутня модель, яка б об›єднала формати партнерства України та енергетичну політику ЄС в єдину аналітичну рамку за шкалою «м'яке право – політичні зобов'язання – договірна обов'язковість.

Мета статті – на основі політико-правового аналізу визначити формати безпекового партнерства України (двостороннього, тристороннього, коаліційного та національно-інституційного рівнів) і трансформації енергетичної політики ЄС, а також оцінити ступінь їхньої інституціоналізації та юридичної обов»язковості станом на 2025–2026 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Українська мова часто вживає терміни «гарантії безпеки» та «безпекові зобов'язання» як синоніми, хоча в англомовній традиції міжнародного права (security guarantees vs security assurances) між ними існує принципова юридична відмінність (Hoffman, 2026). Юристи Державного департаменту США під час підготовки Будапештського меморандуму 1994 р. свідомо обрали термін *assurances* замість *guarantees*, оскільки перший означав лише негативне зобов'язання не порушувати територіальну цілісність, тоді як другий передбачав би пряме військове сприяння у разі агресії, за аналогією зі статтею 5 НАТО. Показово, що в українській та російській версіях документа використовувалося слово «гарантії», що вже на рівні перекладу заклало розбіжність очікувань (European Leadership Network, 2019).

Сучасна доктрина підтверджує цю ієрархію. Гарантії безпеки покладають сильніші зобов'язання і, як правило, походять з міжнародних договорів, тоді як запевнення є обіцянками без порівнюваного механізму примусового виконання (Beyond Intractability, 2003), хоча на практиці ці терміни нерідко вживаються як взаємозамінні. Дослідники з Yale Journal of International Affairs доходять висновку, що слабкість Будапештського меморандуму не була випадковістю імплементації, а була закладена в самій його конструкції (Hoffman, 2026). Саме тому в 2025–2026 рр. українська сторона послідовно наполягає на «юридично зобов'язуючому» характері нових документів.

На основі розмежування понять пропонується трирівнева типологія, застосовна до будь-якого формату міжнародної безпекової взаємодії. Перший рівень – це «м'яке» право (документи без юридично зобов'язуючої сили, що фіксують політичний намір сторін). Другий рівень – це політичні зобов'язання з елементами інституціоналізації (формати з конкретними механізмами координації, але без повної договірної обов'язковості). Третій рівень – це юридично зобов'язуючі договори чи регламенти, що передбачають ратифікацію або пряму дію національного чи наднаціонального права.

Основою двостороннього формату безпекового партнерства є концепція робочої групи під співголовуванням Андерса Фога Расмуссена, відповідно до якої гарантії безпеки мають бути одночасно юридично обов'язковими та політично забезпеченими, а держави-гаранти – брати на себе довгострокові зобов'язання, закріплені на рівні національних парламентів. Вимога парламентської ратифікації є спробою перевести цей формат із другого до третього рівня запропонованої типології, свідомо уникаючи «пастки Будапешта» (Hoffman, 2026). Водночас навіть найближчі партнери визнають, що двосторонні безпекові гарантії не можуть замінити повноправне членство України в НАТО.

Тристоронній рівень (Україна-США-Європа) є аналітично найцікавішим форматом. За заявою Президента В. Зеленського станом на січень 2026 р. підготовлено як двосторонні (Україна–США), так і тристоронні документи (Security guarantees for Ukraine, 2026). Принципово важливим є наголос на затверджен-

ні цих документів Конгресом США, що мало б забезпечити рівень інституційної стійкості, якого критично не вистачало Будапештському меморандуму (Hoffman, 2026).

Найбільш інституційно розвиненим, але юридично найслабшим є рівень «Коаліції охочих». За результатами саміту в Парижі 6 січня 2026 р. ухвалено Паризьку декларацію та тристоронню декларацію Україна-Франція-Велика Британія щодо багатонаціонального контингенту (Office of the President of Ukraine, 2026). Ключове застереження – заходи мають бути імплементовані лише на прохання України і лише після досягнення надійного припинення воєнних дій, тобто це рамка для післявоєнного періоду, а не гарантія поточної безпеки. Експертна оцінка контингенту (орієнтовно 15 тис. осіб, дислокація у тилу) є стриманою. Така форма гарантії трактується як інструмент радше політичного, ніж безпосереднього стримування (Fesenko, 2026). Коаліція структурно відрізняється від ЄС і НАТО відсутністю права вето, що робить її гнучкою, але знижує передбачуваність зобов'язань кожного гаранта.

Четвертий, національно-інституційний рівень фіксує рішення РНБО від 30 січня 2026 р., яким доручено МЗС і Міноборони підготувати проєкти міжнародних договорів щодо гарантій безпеки (National Security and Defence Council of Ukraine, 2026). Цей крок маркує перехід від переговорного до нормопроєктного етапу, тобто перехід, що відрізняє другий рівень (Рівень 2) від третього (Рівня 3).

Повномасштабне вторгнення росії в Україну перевело енергетичну політику ЄС із переважно економічної у безпекову площину. Вепонізація росією постачання природного газу, зокрема через цінові маніпуляції, скорочення обсягів експорту та контроль над трубопровідною інфраструктурою, стала інструментом гібридного тиску на європейську єдність (Quliyeva, 2025; Journal of Liberty and International Affairs, 2025). У науковій літературі цей процес визначається як «сек'юритизація енергетики» – переведення питань енергопостачання та функціонування енергетичної інфраструктури зі сфери ринкового регулювання до сфери національної й колективної безпеки. Такий підхід поширюється також на ядерну інфраструктуру, що підтверджується аналізом наслідків удару по Запорізькій АЕС у 2022 р. та пошкодження об'єкта «Укриття» на Чорнобильській АЕС у 2025 р. (Lee & Powell, 2025).

Ця динаміка добре описується запропонованою трирівневою типологією, де перший рівень (Рівень 1) представлений ранніми деклараціями та цільовими показниками енергетичного переходу в межах Європейського зеленого курсу. Це документи радше програмного, ніж зобов'язуючого характеру. Другий рівень (Рівень 2) – це План REPowerEU (травень 2022 р.) та похідні координаційні механізми, такі як Енергетична платформа ЄС, спільні закупівлі газу AggregateEU, а з квітня 2026 р. – пакет AccelerateEU, спрямований на пришвидшення переходу до безпечної й доступної чистої енергії в умовах загострення напруженості на Близькому Сході (European Commission, 2026). Ці інструменти передбачають координацію дій держав-членів, але не створюють єдиного обов'язкового для всіх правила.

Перехід до третього рівня (Рівня 3) відбувся у форматі так званого Регламенту REPowerEU про газ (Regulation (EU) 2026/261), формально ухваленого 26 січня 2026 р. і опублікованого в Офіційному віснику ЄС 2 лютого 2026 р. (Pavlenko & Cherp, 2025). Документ встановлює поступову, але остаточну заборону на імпорт

російського скрапленого природного газу з кінця 2026 р. і трубопровідного газу з осені 2027 р., супроводжувану уніфікованими санкціями за порушення (Council of the European Union, 2026; European Commission, 2026). Це перетворення дорожньої карти REPowerEU у формально обов'язкове право ЄС є структурним аналогом переходу гарантій безпеки для України з Рівня II у Рівень III через вимогу парламентської ратифікації.

Кількісні показники підтверджують масштаб трансформації енергетичної політики ЄС. Так, частка російського газу в імпорті ЄС скоротилася з 45 % у 2021 р. до 12 % у 2025 р., а частка російської нафти – з 20 % у 2022 р. до 2 % у 2025 р. (European Commission, 2026). Водночас навіть станом на 2025 р. ЄС продовжував імпортувати 36 млрд куб. м російського газу, 9,7 млн тонн нафти та значні обсяги збагаченого урану. Це свідчить про збереження проявів ресурсного націоналізму серед окремих держав-членів. Зокрема, Угорщина та Словаччина відкрито виступають проти повної відмови від російських енергоносіїв, тоді як Австрія й Італія допускають можливість відновлення їх постачання у разі досягнення мирної угоди (Bradshaw, 2026). Така ситуація є структурним аналогом гетерогенності зобов›язань, виявленої під час аналізу «Коаліції охочих», оскільки навіть за наявності єдиної юридично обов›язкової норми (Рівень III) політична воля держав-членів щодо її практичної реалізації залишається неоднорідною.

Важливим є й те, що сек'юритизація енергетики не скасувала, а посилила порядок денний декарбонізації. Так, емпіричні дослідження показують, що енергетична криза 2022 р. радше підтримала, ніж радикально трансформувала траєкторію переходу ЄС до низьковуглецевої енергетики, підвищивши ціль частки відновлюваних джерел до 42,5% на 2030 р. і, водночас, зберігши інституційну спадковість із попередніми пакетами «Fit for 55» (Energies, 2025). Це дозволяє говорити про специфічну європейську версію «гібридної стійкості», адже енергетична безпека й кліматична політика ЄС більше не розглядаються ізольовано, а функціонують як виміри стратегії енергетичної стійкості та стратегічної автономії (Bradshaw, 2026; Energies, 2025).

Порівняння двох емпіричних полів – безпекового партнерства України та трансформації енергетичної політики ЄС – виявляє структурно ідентичний градієнт інституціоналізації, що простежується від декларативних цілей (Рівень I) через гнучкі координаційні механізми без права примусового виконання (Рівень II, «Коаліція охочих» і «Коаліція охочих» енергетичного постачання у форматі AggregateEU/AccelerateEU) до юридично зобов›язуючих документів, які потребують формальної ратифікації або мають пряму дію (Рівень III, парламентська ратифікація гарантій vs Регламент (ЄС) 2026/261). Обидва процеси були прискорені агресією росії, а в обох випадках перехід між рівнями зумовлений однаковим компромісом між швидкістю політичної мобілізації та нижчим рівнем юридичної обов›язковості на початкових етапах.

Ця паралель дозволяє висунути тезу про те, що запропонована типологія описує не окрему, суто українську інституційну колізію, а загальну модель інституціоналізації безпекових відповідей євроатлантичного простору на війну, застосовну щонайменше до двох принципово різних предметних сфер – колективної оборони та енергетичної безпеки.

Класичні альянсові структури будуються на принципі консенсусу, який надає кожному члену право вето, забезпечуючи юридичну передбачуваність ціною

ризику інституційного паралічу. «Коаліція охочих» свідомо будується за іншою логікою – без права вето, що дає змогу державам, готовим підтримувати Україну, діяти без узгодження з тими партнерами, які такої готовності не виявляють (Fesenko, 2026). Це не недолік конструкції, а свідомий дизайн, що відповідає на конкретне практичне завдання діяти в умовах війни, коли класичні договірні процедури є надто повільними. У результаті, маємо декілька ризиків, серед яких гетерогенність зобов'язань учасників, символічність матеріального компонента (контингент) та умовність дії щодо моменту припинення бойових дій (Office of the President of Ukraine, 2026; Fesenko, 2026).

Аналогічна дилема «Швидкість vs Зобов›язальність» простежується і в енергетичній політиці ЄС, де інструменти Рівня II (спільні закупівлі, координаційні платформи) дали змогу швидко відреагувати на кризу 2022 р., але лише перехід до обов›язкового регламенту 2026 р. закріпив незворотність відмови від російських енергоносіїв. Але, навіть це рішення наштовхується на прояви ресурсного націоналізму окремих держав-членів (Bradshaw, 2026).

Кілька елементів емпіричного матеріалу підтримують тезу про тимчасовість чинної архітектури безпекових гарантій, а саме – системна формула про непідпорядкованість двосторонніх гарантій повноцінному членству в НАТО; умовний характер коаліційних механізмів, прив'язаних до моменту припинення бойових дій (Office of the President of Ukraine, 2026).

Водночас, рух у бік юридичної зобов'язальності через національні процедури ратифікації є самостійним інституційним процесом, здатним існувати паралельно з рішенням про розширення НАТО необмежено довго (Hoffman, 2026), а трансформація європейської безпекової системи в цілому визначається експертами як потенційна точка стратегічного перелому 2026 р. (Open4business, 2025). Якщо ця гіпотеза підтверджується, багаторівнева, коаліційна модель партнерства (як безпекового, так і енергетичного) може виявитися не тимчасовою специфікою війни, а провісником ширшої трансформації архітектури європейської безпеки і стратегічної автономії ЄС.

Компаративний аргумент підсилюється ізраїльською моделлю довгострокової неформальної, але фактично дієвої системи гарантій з США без формального договору про взаємну оборону. Тобто, відсутність формального членства в альянсі не обов'язково означає нестійкість системи безпеки на довгій часовій дистанції. Аналогічно, енергетична незалежність ЄС від росії, попри збережений ресурсний націоналізм окремих держав, демонструє ознаки не тимчасового реагування на кризу, а довгострокової структурної переорієнтації. Архітектура є, таким чином, структурно перехідною за намірами акторів, але функціонально самостійною за інституційним дизайном, що є справедливим як для безпекового партнерства України, так і для енергетичної трансформації ЄС.

Методологічне обмеження статті. Аналіз спирається на матеріал, актуальний станом на першу половину 2026 р., тоді як переговорний процес щодо тристоронніх договорів Україна-США-Європа та імплементація Регламенту (ЄС) 2026/261 ще не завершені. Частина висновків має характер проміжної експертної оцінки.

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Чітке розмежування між «гарантіями безпеки» (юридично зобов›язуючими інструментами) та «безпековими зобов'язаннями чи партнерствами» (політичними деклараціями), яке сформувалося після Будапештського

меморандуму 1994 року, залишається головним інструментом для аналізу сучасної підтримки України. Ця архітектура не є виключно тимчасовим містком до НАТО або завершеною автономною системою. Вона має гібридну природу, є політично перехідною, але інституційно самостійною. Поточні двосторонні та багатосторонні угоди України все ще не містять класичного компонента колективної оборони (аналога Статті 5 Вашингтонського договору). Практика 2022–2026 рр. доводить, що заперечення або ігнорування цієї термінологічної різниці веде до завищених очікувань. Водночас, спроба класифікувати ці формати лише як «тимчасовий етап» є помилковою, адже створена інфраструктура (спільні оборонні виробництва, довгострокові бюджетні програми) вже функціонує як стійка система, що існуватиме паралельно з глобальними безпековими трендами.

Сучасна модель підтримки України є складною багаторівневою системою (від національних інституцій до коаліційних і тристоронніх форматів), де слабкість одного рівня компенсується гнучкістю іншого. Проте, головний інструмент швидкого реагування («Коаліції охочих»), змушений платити за свою ефективність і відмову від права вето розмитістю та символічністю зобов›язань. Жоден окремий рівень безпекової архітектури не здатний самостійно закрити всі потреби оборони. Великі бюрократичні інституції (на кшталт НАТО чи ЄС) часто блокуються через вимогу консенсусу. Проривні рішення (постачання танків, авіації, далекобійної зброї) стають можливими завдяки гнучким коаліціям окремих країн. Однак, уникаючи вето, такі коаліції втрачають жорстку юридичну силу: їхні рішення часто тримаються на політичній волі поточних урядів, є гетерогенними (нерівномірними за внеском учасників) та заснованими на добровільності, а не на суворому обов›язку.

Процеси інституціоналізації безпеки України та трансформації енергетичної політики ЄС у 2022–2026 рр. розвиваються за ідентичною логікою, що спровокована вепонізацією (перетворенням на зброю) ресурсів з боку росії. В обох сферах глибинною та невирішеною вразливістю залишається «ресурсний націоналізм» окремих держав, який не зникає навіть за умов максимальної інтеграції. Коли росія використала газ і нафту як зброю, ЄС почав будувати нові рівні солідарності та диверсифікації, так само як військова агресія змусила створювати нові рівні безпекових коаліцій для України. Проте, в обох випадках система впирається в егоїзм та гетерогенність позицій окремих країн, які вдаються до блокування спільних рішень заради внутрішніх економічних чи електоральних вигід. Цей «ресурсний націоналізм» доводить, що навіть просунуті інституційні моделі солідарності не спроможні нейтралізувати суверенні інтереси держав-партнерів.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з поглибленим порівняльним аналізом імплементації Регламенту (ЄС) 2026/261 та тристоронніх договорів Україна-США-Європа після їх формального підписання, а також із застосуванням запропонованої типології до інших секторальних безпекових відповідей ЄС (кібербезпека, безпека критичної інфраструктури, продовольча безпека).

Новизна дослідження полягає в тому, що запропонована типологія («м’яке» право – політичні зобов’язання – юридичні договори) застосовується не лише до комплексу форматів безпекового партнерства України, а й до паралельного процесу трансформації енергетичної політики ЄС, що дозволяє обґрунтувати тезу про «гібридну стійкість» як універсальну характеристику інституціоналізації безпекових відповідей ЄС на війну, а не як специфічну рису лише українського кейсу.

Декларація про використання штучного інтелекту. Для опрацювання наукової літератури, зокрема перекладу та розпізнавання тексту, а також перевірки окремих фрагментів роботи застосовувалися інструменти штучного інтелекту, зокрема моделі Gemini та Claude. Результати ШІ пройшли повну авторську перевірку, звірку з оригіналами та наукове редагування.

References [Список використаної літератури]

2026 could be a strategic turning point for the European security system – experts. (2025). *Open4business* [in Ukrainian]. [2026 рік може стати точкою стратегічного перелому для системи європейської безпеки – експерти. *Open4business*. URL: https://open4business.com.ua/en/2026-could-be-turning-point-for-european-security-experts-say/ (дата звернення 05.07.2026)].

Bradshaw, M. J. et al. (2026). Why renewables and electrification hold the keys to EU energy security. Chatham House. 27 January 2026. [in English]. [Bradshaw M. J. Why renewables and electrification hold the keys to EU energy security. Chatham House. 27 January 2026 URL: https://www.chathamhouse.org/2026/01/why-renewables-and-electrification-hold-keys-eu-energy-security (дата звернення 02.07.2026)]

Fesenko, V. (January 12, 2026). Coalition of the willing: what really stands behind security promises. *HV*. [in Ukrainian]. [Фесенко В. Коаліція охочих, що реально стоїть за обіцянками безпеки. *Главком*. 12 січня, 2026 URL: https://glavcom.ua/columns/fesenko.html (дата звернення 08.07.2026)].

Freeman, J. (November, 2003) Security guarantees. Beyond Intractability. [in English] [Freeman J. Security guarantees. Beyond Intractability, 2003. URL: https://www.beyondintractability.org/essay/security_guarantees (дата звернення 05.07.2026)]

Hoffman, A. (2026). Assurances are not guarantees: Budapest's lesson for nonproliferation. *Yale Journal of International Affairs, 21*(2) [in English]. [Hoffman A. Assurances are not guarantees: Budapest's lesson for nonproliferation. *Yale Journal of International Affairs, 2026,* Vol.21, Is.2. URL: https://www.yalejournal.org/publications/assurances-are-not-guarantees-budapests-lesson-for-nonproliferation-h2h5x (дата звернення 05.07.2026)]

Khoma, N. & Nikolaieva, M. (2025). The Weaponization of Energy Resources: Fossil Fuels as Instruments of Geopolitical Leverage in the EU–Russia Context. *Journal of Liberty and International Affairs, 11*(2), 129–151. [in English] [Khoma N., Nikolaieva M. The Weaponization of Energy Resources: Fossil Fuels as Instruments of Geopolitical Leverage in the EU–Russia Context. *Journal of Liberty and International Affairs. 2*025. Vol. 11, No. 2. P. 129–151. DOI: 10.47305/jlia.2025.1865.]

Lee, R. G., & Powell, R. (2025). Weaponisation of energy systems and policy in the age of climate change. *Journal of International Law and International Relations, 27*(3)*,* 203–223. [in English] [Lee R. G., Powell R. Weaponisation of energy systems and policy in the age of climate change. J*ournal of International Law and International Relations*. Vol. 27, Is. 3. Pp. 203-223. DOI https://doi.org/10.1177/14614529251369292]

National Security and Defence Council of Ukraine. (2026). On security guarantees for Ukraine: Decision of the NSDC of 30 January 2026, No. n0008525-26 [in Ukrainian]. [Про гарантії безпеки для України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.01.2026 р. № n0008525-26. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-26 (дата звернення 05.07.2026)]

Office of the President of Ukraine. (2026). Paris Declaration: Reliable security guarantees for a strong and lasting peace in Ukraine [in Ukrainian]. [Паризька декларація: Надійні гарантії безпеки для міцного й тривалого миру в Україні / Офіційне інтернет-представництво Президента України. 06.01.2026. URL: https://www.president.gov.ua/news/parizka-deklaraciya-nadijni-garantiyi-bezpeki-dlya-micnogo-j-102313 (дата звернення 03.07.2026)]

Paris stated that security guarantees for Ukraine will consist of three lines of defense and will be ready in January 2026. (2025). *NV. December* 26. [in Ukrainian]. [У Парижі заявили, що гарантії безпеки для України складатимуться з трьох ліній захисту й будуть готові в січні 2026 року. *HB. 26.12.2025*. URL: https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/garantiji-bezpeki-dlya-ukrajini-planuvannya-zavershat-u-sichni-2026-roku-50571511.html (дата звернення 02.07.2026)]

Pavlenko, A. & Cherp, A. (2025). Do Energy security crises accelerate decarbonisation? The case of REPowerEU. *Enegies, 19(1),* 1-19. [in English]. [Pavlenko A., Cherp A. Do Energy Security Crises Accelerate Decarbonisation? The Case of REPowerEU. *Energies*. 2025. Vol. 19, № 1. Article 200. 19 p. DOI: 10.3390/en19010200.]

Quliyeva, A. (2025). Energy weaponization in the Ukraine–Russia war: Sanctions, rerouting flows, and implications for smaller states. *Journal of Strategic Security, 18*(4), 133–145. [in English] [Quliyeva A. Energy weaponization in the Ukraine–Russia war: Sanctions, rerouting flows, and implications for smaller states. *Journal of Strategic Security*. 2025, Vol. 18, Is.4. Pp. 133–145. DOI https://doi.org/10.5038/1944-0472.18.4.2577]

REPowerEU plan: energy policy in EU countries' recovery and resilience plans (2026). *European CouncilCouncil of the European Union*. [in English] [REPowerEU plan: energy policy in EU countries' recovery and resilience plans. *European CouncilCouncil of the European Union*. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/repowereu-plan/ (дата звернення 11.07.2026)]

Security guarantees for Ukraine: A guarantee of lasting peace or an obstacle to ending the war? (2026). *Razumkov Centre*, 33. [in Ukrainian]. [Гарантії безпеки України: запорука довготривалого миру чи перешкода на шляху завершення війни? Київ: *Центр Разумкова, 2026. 33 с.* URL: https://razumkov.org.ua/reports-uk/garantii-bezpeky-ukrainy-zaporuka-dovgotryvalogo-myru-chy-pereshkoda-na-shliakhu-zavershennia-viiny (дата звернення 18.07.2026).]

Zelenskyy stated that documents on security guarantees between Ukraine and the US could be signed in the near future. (2026). *NV* [in Ukrainian]. [Зеленський заявив, що найближчим часом можливе підписання документів про гарантії безпеки між Україною та США. *НВ*. 06.01.2026. URL: https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/garantiji-bezpeki-dlya-ukrajini-nayblizhchim-chasom-mozhlive-pidpisannya-dokumentiv-zayaviv-zelenskiy-50573754.html (дата звернення 05.07.2026)].

Pekhnyk A. V.
Department of Political Science
Odesa I.I. Mechnikov National University
Frantsuzkyi blv. 24/26, Odesa, 65058, Ukraine

UKRAINE'S SECURITY PARTNERSHIP FORMATS IN THE CONTEXT OF EU ENERGY SECURITIZATION (2025–2026)

Summary

This article presents a comparative politico-legal analysis of the formats of Ukraine's security partnership and the transformation of EU energy policy as of 2025–2026, treating them as two parallel manifestations of a single process – the institutionalization of the Euro-Atlantic space's security responses to Russia's war against Ukraine. Building on the distinction between «security guarantees,» «security assurances,» and «partnership» established since the 1994 Budapest Memorandum (Hoffman, 2026), the study proposes an original typology based on the degree of institutionalization: soft law, political commitments, and legally binding treaties. The framework is applied, first, to four empirical levels of Ukraine's security partnership architecture – bilateral (Kyiv Security Compact), trilateral (Ukraine–US–Europe), coalitional (the Coalition of the Willing and the Paris Declaration of 6 January 2026), and national-institutional (the NSDC decision of 30 January 2026) – and, second, to the transformation of EU energy policy, where Russia's weaponization of energy resources (Quliyeva, 2025; Lee & Powell, 2025) accelerated the securitization of energy, culminating in the legally binding REPowerEU Gas Regulation (EU) 2026/261 (European Commission, 2026; Council of the European Union, 2026). The article advances a «hybrid resilience» thesis and demonstrates that the same soft-law-to-binding-law gradient, and the same residual vulnerability of resource nationalism among individual member states, characterizes both the security-guarantee architecture and the EU energy-policy architecture, suggesting that the proposed typology has broader explanatory value as a general model of EU security-response institutionalization.

Key words: security guarantees, security partnership, EU energy policy transformation, securitization of energy, energy security, energy resilience, national security, foreign policy, strategic partnership.

Дата першого надходження статті до видання: 13.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.11.2026